

Ez a könyv Marilyn felnőtt életét mutatja be, nem pedig a gyermekkorát – ezt a vigasztalan, válságoktól, nehézségektől sújtott időszakot, amelyet korábbi életrajzírói már pontosan feltérképeztek. Életének e szakaszát a felnőtt nő soha nem felejtette el, és nem hagyta, hogy a nyilvánosság szemet hunyjon felette – tíz nevelőszülő, két év a Los Angeles-i árvaházban, majd újabb nevelőszülő, végül pedig – miután anyját elmeegógyintézetbe utalták – négy esztendő a megyei hatóságok által kijelölt gyám felügyelete alatt.

A nélkülözések, viszontagságok e krónikája jellemző okot szolgáltatott a későbbi pszichés zavarokhoz. Dr. Valérie Shikhverg, számos New York-i kórház pszichiátriai szaktanácsadója kifejtette, hogy Marilyn ideális jelölt volt a manapság „határesetinek” nevezett – vagyis „a pszichotikus és a neurotikus határán lebegő, gyakran e kettő között ingadozó” – személyiség kialakulásához.

Az ilyen ember nehézségei – mutatott rá dr. Shikhverg – nagyon korán kezdődnek. A „határeseti” személyiségeket rendszeren olyan anya nevelte, aki nem képes legyűrni a bajokat, vagy nyilvánvalóan elmezavarban szenved. Családtörténetüket a kora gyermekkorban bekövetkező különélés vagy válás, illetve az egyik vagy mindkét szülő teljes hiánya jellemzi. Családi háttere Marilynt óhatatlanul „határeseti” állapotra ítélte. A „határeseti” személyiség többnyire érzelmileg ingatag, könnyen indulatba jön, környezete felé közlékenynek és tevékenynek igyekszik mutatkozni. Többnyire szeret ripackodni, hódítani vagy éppen túl sok gondot fordít küllemére. A „határeset” állandóan mások fejbólintását lesi, örül, ha ünneplik, megtapsolják, nem viseli el a magányt, és környezete visszautasítása „depresszív, összeomlászerű választ” vált ki nála. A „határeset” hajlik az alkoholizmusra, a kábítószerelésre, valamint arra is, hogy öngyilkossággal való fenyegetéssel csikarjon ki segítséget.

E több ezer esettanulmány alapján kidolgozott személyiségprofil alapján megdöbbenve ismerünk rá Marilyn Monroe-ra. Marilyn élete megalkuvás nélkül hű maradt a családi háttéréről megrajzolt képhez, a ragyogás és a tragédia forgatókönyvéhez.

My Very Dear Mrs. Melson:
I am so very thank-
ful for all your many
kindness and good-
ness to me. May God
bless you & keep you.
Give Norma Jean my
Love and best wishes
also. I enjoyed the
Thanks giving Candy
you so kindly brought
me. I am very fond
of peppermint Christmas
Candy -
with Love
and Gratitude
Mrs Gladys P. Cley.

Marilyn anyjának 1961-ben gyámjához, Mrs. Melsonhoz írt levele. A terjedelmes levelezésben mindössze kétszer említette meg híres lányának, Norma Jeannek a nevét.

2.

„Mindenki lázba jött, amikor kifestett ajakkal és kihúzott szemöldökkel beléptem az iskolába. Fogalmam sem volt, miért tartanak ennyire csábítóknak. Nem akartam, hogy megcsókoljanak, és arról sem álmodoztam, hogy valami herceg vagy filmsztár elcsábít. Igazság szerint ezzel az egész rúzzsal meg szemfestékekkel meg a korán gömbölyödő formáimmal olyan érzéketlen voltam, mint egy darab kő. De úgy látszik, hogy az emberekre másképpen hatottam.”

1954-ben Marilyn Monroe így emlékezett vissza serdülő éveire, legalábbis ekképpen jegyezte fel Ben Hecht író, akinek a huszonnyolc éves, újonnan feltűnt sztár ebben az évben elmesélte „élettörténetét”.

Hecht abban reménykedett, hogy négermunkában megírhatja Marilyn önéletrajzát, amelyet egy neves New York-i kiadó rendelt meg. És ez fontos írás, mivel Marilyn nem adott több ehhez hasonló terjedelmű interjút. Ugyanakkor ellentmondásos is.

A Hechttel folytatott hosszúra nyúlt beszélgetéssorozat után Marilyn rávette a szerzőt, hogy olvassa fel neki az egész 160 oldalas kéziratot. Ezek után – Hecht özvegyének tudósítása szerint – Marilyn „nevetésben tört ki, majd sírásra váltott, és közölte, hogy »el van ragadtatva«. Azt mondta, soha nem gondolta volna, hogy egy ilyen csodálatos történetet lehet róla írni, és hogy Benny életének minden mozzanatát megörökítette.”

Marilyn még a kézirat javításában is segédkezett, de azután a kapcsolatuk megromlott. Marilyn akkori férje, Joe DiMaggio állítólag ellenezte az életrajz kiadását, ezért Marilyn felmondta a szerződést. Amikor az anyag a *British Empire News*ban mégis megjelent, Marilyn – pontatlan idézetekre hivatkozva – perrel fenyegetőzött.

A négermunkás tévedhetett, de Marilyn sem volt hű az igazsághoz, mert a történetében szereplő tények ugyancsak ki voltak válogatva. Az interjúk során Hecht arról számolt be szerkesztőjének, hogy időnként biztos volt

benne, hogy Marilyn kitalál dolgokat: „Amikor azt mondom, hazudik, úgy értem, hogy nem mond igazat. Igazából nem azt gondolom, hogy megpróbál becsapni, hanem inkább azt, hogy fantáziál.” Hecht ráébredt, hogy csak „nehezen tudja értelmezni Marilyn furcsa testbeszédét, hogy megfejtse, mikor vesz elő valami kitalált történetet, vagy mikor őszinte”.

Marilyn számos, a Hecht-kéziratban szereplő, élete korai szakaszáról szóló közlését idézzük majd ebben a könyvben. Ahol lehetséges, ezeket független tanúk támasztják alá, vagy éppen cáfolják. Soha nem hátrány, ha állításait józan szkepticizmussal fogadjuk, Marilyn, a világszerte ismert, nagy képzelettel megáldott sztár önképét a magán- és a közéletben egyaránt tények és fantáziálás elegyéből építette fel. A mindenki számára adott művészi szabadságot a végletekig kihasználta. E teremtmény egy részét a fantázia alkotta, és feladatunk részben abból áll, hogy felfedezzük a mögötte rejtőzködő nőt.

Amit Marilyn elmondott Hechtnek, az az 1950-es években lehangolónak, túl erősnek számított. Amit viszont nem mondott el, az akkor tényleg senki másra nem tartozott, és színésznői pályafutásának a végét jelenthette volna.

Tizenöt évesen Marilyn még mindig „Norma Jeane” volt (vagy éppen Norma Jean, ha úgy támadt kedve leírni), ahogy születésekor anyja elnevezte. Ennek az 1942-es évnek az elején történt, hogy törvényes gyámja, a középkorú Grace McKee nevezetű asszony a gondjaira bízott leányt hirtelen elhatározással a felnőttek világába taszította.

Jeane jövőbeni győzelmeit és kudarcait – mindennek ellenszegülve – saját maga vívta ki és szenvedte el. Az első házasságát azonban más hozta össze. Grace McKee elhatározta, hogy újdonsült férjével keletre költözik, és Norma Jeane-t nem szándékozták magukkal vinni. Megoldásként azt sütötték ki, hogy férjet keresnek neki.

A legesélyesebb jelöltet McKee az egyik jól ismert szomszéd fiában, Jim Doughertyben vélte megtalálni. A fiú családja a gazdasági világválságot nagyon megszenvedte – emlékezett rá, hogy egy ideig a rozoga kocsijuk mellett felvert sátorban laktak. A huszonegy éves, keményfejű és keménykötésű fiatalember ügyesen futballozott, de kimaradt a főiskoláról, hogy egy temetkezési vállalatnál holttestek balzsamozásával foglalkozzon, majd a Lockheed Aviation cég alkalmazta éjszakai műszakos szerelőként.

Jim Dougherty ismerte Norma Jeane-t. Néhányszor randevúztak is, és a fiú örömmel fedezte fel, hogy amikor táncoltak, a lány „szemeit behunyva,

nagyon szorosan hozzásimul”. Norma Jeane „mindig a kellő pillanatban nevetett, és hallgatott, amikor hallgatni kellett”. Dougherty ennek ellenére több más lánnyal is járt.

Jim Dougherty majd hanyatt esett meglepetésében, amikor Norma Jeane gyámja javasolta, hogy vegye feleségül a lányt. Az üzenetet az anyja adta át neki. Dougherty fejében ilyesmi soha nem fordult meg, de ráállt a dologra, amikor megtudta, hogy különben Norma Jeane-t visszaküldik az árvaházba. Ebben a családban így születnek meg a döntések – mondta.

Az esküvőt júniusra tűzték ki, mivel addigra Norma Jeane betöltötte a tizenhatodik életévét. A hátralévő hetekben a pár megkésétt flörtölésbe kezdett egymással. Dougherty minden öröme és büszkesége a kocsija volt, egy 1940-es évjáratú Ford kupé, amelyben Norma Jeane-t a Pop’s Willow Lake nevű dombvidéki találkahelyre vitte, ahol csónakot béreltek, a tó menti fák alatt evezgettek, csókolóztak.

1942. június 19-én – alig hat héttel a menyasszony tizenhatodik születésnapja után – annak rendje és módja szerint megkötötték a házasság. Nászút nem volt. Hétfőn a férj indult dolgozni a repülőgépgyárba.

A házasságról Norma Jeane a hírnévre emelkedése kezdetén, a Ben Hechtnek adott interjújában számolt be. Jim Dougherty a saját teljes történetét végül a hetvenes években mesélte el.

Úgy tűnik, a házaspár más-más kapcsolatról számolt be. Norma Jeane a következőket mondta Hechtnek: „Olyan volt, mintha összezártak volna valahova bennünket. Házasságunk valójában egyfajta – szexuális kiváltságokkal szorosabbá tett – barátság volt. Később azután rájöttem, hogy a házasság gyakran nem több ennél. Különös egy feleség voltam. Nem szerettem a felnőtteket... A nálam fiatalabb fiúkat meg lányokat kedveltem. Velük játszottam, mígnem a férjem kijött, és elkezdett szólomgatni, hogy menjek már az ágyba.”

Amint kiderült, Jim Dougherty nem vett észre effajta hűvös viselkedést. „Lehet, hogy a házasságunk a mennyországtól távoli helyen, például két idősebb hölgy fejében kötöttet – emlékezett vissza –, de abban semmi színlelés nem volt, amit Norma Jeane és én egymás iránt éreztünk, miután e kapcsolat létrejött.”

A tizenéves feleség kezdetben csapnivaló háziasszonynak bizonyult. A főzéshez mit sem konyított. Mikor azt mondta neki valaki, tegyen egy csipetnyi sót a kávéba, egy egész kanállal belezúdított. A kávé akkor is kapóra jött,

